

Borja sense carrer

"M'agradaria que, si algun dia guanyen els meus, cosa difícil, dediquem al papa Alexandre VI Borja el carrer que ara es diu Periodista Azzati, i que abans es deia Falangista Esteve. Seria un punt a favor de la llibertat d'esperit, de la pàtria i fins i tot de la civilització europea. Segurament seria demanar massa."

Vaig tenir fa pocs dies la satisfacció de clausurar, amb un petit parlament de circumstàncies, el primer simposi que se celebra al nostre país sobre la gran família Borja. Deu ser també la reunió més important que s'ha celebrat mai, ací o en qualsevol altra part del món, al voltant dels nostres il·lustres compatriotes. El simposi en qüestió, a València sobre els Borja de València, no ha estat iniciativa de cap organisme públic, universitat, conselleria del ram, ministeri o ajuntament, sinó d'alguns individus particulars. Obviament jo no tinc res contra les iniciatives dels individus particulars –jo en sóc un– però en aquest cas és ben simptomàtica la inhibició oficial: sembla que els Borja són incòmodes a casa seua, i això ja fa cinc-cents anys de que dura. Vull dir els Borja que són famosos arreu d'Europa, no el papa Calixt ni Sant Francesc, sinó el papa Alexandre, Cèsar i Lucrècia, els pecadors, els grans. Ací, en efecte, Sant Francesc és ben present a Gandia, Calixt III té un carrer a València, i els altres res. L'oblit total, la ignorància, algun reflex molt remot de la llegenda mundial, un mal record irònic, i aquella cantant que es va posar de nom Lucrècia Bori, i els vestits de la qual es conservaven al Museu de Ceràmica i Arts Decoratives. Ací, la major part dels ciutadans fins fa quatre dies no sabien ni que els *Borgia* famosos, els de la llegenda universal, eren els nostres Borja de Xàtiva, ni que Calixt III era un papa Borja, ni que el sant de Gandia era besnét del papa Alexandre, o siga, ni una mínima cultura general sobre la gent més alta, guapa, rica i famosa que hem donat al món.

Arribà, fa dos anys, el cinquè centenari del papa Alexandre, i les nostres dignes autoritats i representacions no es van molestar a considerar-ne la importància: no havien conquistat cap tros d'Amèrica, no eren més que una anècdota local, degueren pensar. Fora de Xàtiva i de Gandia, els poders públics del país dels Borja no en val voler saber res, o tan poc que era com si res. Estaven massa ocupats acudint a la fira aquella que feien a Sevilla. Quant a les commemoracions pròpies del seu país propi, ja havien demostrat pocs anys abans fins a quin punt se'n fotien: el 750 aniversari de la conquesta de València, i per tant la data emblemàtica de la fundació del país, no va merèixer més suport oficial que qualsevol festa o record de tercera fila. Deu ser que som així, els valencians? No senyor, no *tots* els valencians: únicament la majoria, i els qui

la representen, i per tant en són responsables, en cada moment, siga dictadura o democràcia, república o monarquia. Per això el papa Borja no té un carrer a València. El personatge ha estat, sense dubte, el valencià més important en la història d'Europa, però això ací no té cap importància; no encaixa en la nòmina de personatges de la història d'Espanya –no és Colom, ni Pizarro, ni Isabel la Catòlica, ni Pelayo, ni el Cid, tots dotats de bons carrers– i per tant no compta en absolut. I com que tampoc no compta en la història local, doncs no existeix. Ni ell, ni la dotzena de cardenals valencians del Renaixement. Oblidats, esborrats de la memòria a la capital del seu país i pàtria. No són res en la història espanyola, és a dir castellana, per tant no han de ser tampoc res en la valenciana. Aquesta és la doctrina oficial, sòlida i perenne. La que val en una ciutat capaç de dedicar una àmplia avinguda al Cid Campeador, i només un carreró introbable i estret, miserable, al rei Jaume I.

En una ciutat que va rededicar (governant l'esquerra al consistori municipal!) un carrer important i cèntric, que voreja l'Ajuntament, a un petit energumen intel·lectual, de nom Azzati i d'ofici periodista, aquell per al qual Catalunya és un país "*piojoso y sanguinario, que dejó marcadas en la historia las huellas de una ferocidad fenicia, bárbara, horripilante*", aquell segons el qual València no té ni història, ni cultura, ni llengua ni res ("*estamos todos en el secreto*", diu), i per tant "*por encima de Valencia está la patria española, y con ella Castilla, en cuyo espíritu, desde ha muchos años, muchísimos, se han diluido el alma y las esencias valencianas.*" Fantàstic. Tota una ideologia nacional, tot un programa perfectament vigent. Deu ser per això que li van dedicar un carrer tan cèntric i tan important. Només m'agradaria que, si algun dia guanyen els meus, cosa difícil, dediquem al papa Alexandre VI Borja el carrer que ara es diu Periodista Azzati, i que abans es deia Falangista Esteve. Seria un punt a favor de la llibertat d'esperit, de la pàtria, i fins i tot de la civilització europea. Segurament seria demanar massa.

Joan F. Mira